

SWATI

STORY 1

Ngaboshwa ngemaphoyisa embalandlati (embuso welubandlululo)

Ibhalwe nguGladys Mkhombo (Ihunyushwe itsatfwa eSingisini)

Ngikhumbula ngemnyaka we-1982 ngiboshwa ngemaphoyisa ngalesikhatsi ngtfunywe esitolo lesasingena belumbi kuphela.

Ngeva ngetandla tingibamba tingiphosela etulu. Ngetfuka, ngakhala kakhulu. Kulowo mnyama ngativa ngiwela etikwebantfu lebebasendlini, legcwele ngalabadvuna nalabasikati. Ngampintjeka esitokisini, ngavalelwa esiteshini semaphoyisa. BekunguLwesihlanu, belumbi lebengibasebentela beta batsi batongikhipha kodvwa tiphatsimandla tala.

NgeMsombuluko bekufanele ngiyewubingelela imantji. Besibanyenti, silala phasi esemendeni, singenato netingubo tekulala. Indlu lencane yayisembikwetfu, kudla kwakuletfwa ngethileyi yelithayela, ivele ichilitelwe ngakitsi ineliphalishi nemanti ekunatsa kuphela. Asimange sidle kwate kwaba nguMsombuluko. Ngaleso sikhatsi besesingcole ngendlela lecakile. sayiswa kulelinye ligumbi lelinemaphoyisa labephetse tibhamu.

Besingeke sicale sibabuke ngoba bebangavele basimemete, basibuta kutsi sibabukani babuye basetfuke. Ligama lami labitwa, ngase ngitjelwa kutsi ngingene ebhokisini bese ngiphakamisa sandla sami sekudla ngifunge ngitsi, “Inkosi ingisite”

Bangitjela kutsi imvume yami yekuhlala eJozi iphelile. Ngatsi ngiyaphendvula batsi,”Bindza! Nyalo utawugwetjwa iminyaka lesihlanu kumbe uphume uphele eJozi ungalali lapha NOBE ukhokhe emakhulu lasihlanu abopondo”. Belumbi lengangibasebentela bayibhadala leyo mali, loko kwaba yindlela lengaphunyuka ngayo kungena ejele laseBedfortview. Emva kwaleso sigameko, ngalesaba liJozi, ngahlala endlini ngangaphumeli ngaphandle. Kwaba mnandzi ngalesikhatsi Tata Mandela aphuma ejele ngoba watsi umtsetfo wabo”Dompasi’ kumele uphele, wonkhe umuntfu abe namatishi, (ID document). Tintfo tacala tantjintja, kwaba ncono, bantfu besebaya nanobe kukuphi lapho batsandza khona. LiJozi lagucuka laba LiJozi lenkhululeko.

Lomuhla, kumnandzi ngoba sesite satsenga nemuti, kantsi futsi sengisakhamuti saseJozi. Senginetindlu, ngibonga iNkosi ngemusa waYo, akekho lonjengaYo. Enhlityweni yami ngigcwele injabulo lenkhulu. Jesu usibani kimi. Ungitsetse wangigona. Ngijabulile.

Bengingati kutsi ngiyoke ngitsintse matsangeni kodvwa nyalo ngibhala ngaye.

Ngiyabonga, inhlitiyo yami ishaya ngemandla.
Ngiyakutsandza, ugcwele lutsandvo. Bothishela Jeffrey
naNkhosatana Edith Khuzwayo bagcwele lutsandvo
bobabili.

STORY 2

Kukhulela e-Eastern Cape

Ibhalwe ngZadidi Augusta Mbangeni (Ihunyushwe itsatfwa eSingisini)

Ngibanibingelela nonkhe. Ligama lami nginguZadidi, ngatalelwa e-Eastern Cape. Ngikhule ngihlala nagogo. Imisebenti yami bekukukwelusa tinkhomo, timvu netimbuti.

Ngitsandza kunicocela ngetindzaba letiphatselene nekukhula kwami lebengikutsandza. Bengivuka ekuseni ngiyewukha emanti esicojeni, ngiwabilise emlilweni bese ngenta litiya lagogo, lamanye ngitselele litfole kutsi linatse, lasele ngigeze ngawo. Emva kwekugeza bengitsatsa 'sipanteko', intsambo yekubopha imilente yetinkhomo nesiswebhu sekucosha ematfole kute angaphatamisi nangisenga.

Bekutsi nasicedza kusenga tinkhomo nagogo, lubisi silonge ngekulwetsa etinguleni kute sente emasi. Lolunye lubisi bengilusengela emlonyeni, ngikleza, kuyindlela yekutsi ngitiklomelise ngemsebenti lomatima lengiwentile. Emva kwako konkhe loko, bengelusela tinkhomo emadlelweni lapho bengitishiya teluka, ematfole wona asele ekhaya. Uma

ngibuyela ekhaya, bengifike ngidle emasi. Nangicedza ngigcoke umfaniswano (injinifomu) wami ngiye esikolweni.

Ngetikhatsi tetfu bekumnandzi ngenca yenhlonipho lebeyikhona njengobe besibahlonipha bantfu labadzala. Bekutsi nangabe umuntfu lomdzala akutfume endzaweni letsite, ungalindzeli kutsi akubonge nobe akuncephetelise ngaloko. Nangabe kwentekile wabonwa ngumuntfu lomdzala ume nobe uhamba nemfana, besibaleka masinyane siyewubhaca kute buso betfu bungabonwa ngobe nangabe bubonakele, bekusho inkinga. Esikolweni besishaywa ngetindvuku. Akekho umfundzi labelwa nemfundzisi (nathishela), bekunenhlonipho emkhatsini webafundzi nebafundzisi. Bekutsi nakuphuma sikolo, ngivele ngicondze ekhaya. Bengifike ngente yonkhe imisebenti yasendlini kute ngelekelele gogo. Bengiphindze ngibuyele futsi esicojeni ngiyewukha emanti ngiwabeke ekhishini, gogo yena abesiphekela kudla. Phela bengitsandza kudla emasi.

Bengitsi nangicedza kudla, ngiyolandza imfuyo yakitsi. Le emadlelweni besihlangana nalabanye bantfwana labanyenti, bafana nemantfombatane. Besivame kudlala imidlalo lebesiyitsatsa etindzabeni letibuya eBhayibhelini, njengetekutalwa kweNkosi Jesu Khristu netekubetselwa kwaKhe. Ngalamanye emalanga bafana bebasifundzisa imidlalo lemnandzi ledlalwa bafana njengekulwa ngetindvuku, kutsi ushaywa ngayiphi indlela lowo lolwa naye nendlela lesingativikela ngayo kutsi singashaywa.

Bekumnandzi kudlala nebafana ngobe emantfombatane bebawaphatsa kahle nangelutsandvo. Akekho umfana labebamba intfombatane ngaphandle kwesivumelano. Bekutsi nasekufike sikhatsi sekubuyela ekhaya, sigcogce yonkhe imfuyo siyeluse ndzawonye, nasesinondzele ekhaya kube ngulowo nalowo achube yakhe ayingenise esibayeni sakubo.

NgeMigcibelo tsine mantfombatane sonkhe, besivuka siyewutfota tinkhuni. Umfana wakamakhelwane abesita ngetinkhomo, nangibuya etinkhunini ngichubeke nemisebenti yasekhaya umfana yena asenge.

Besinemmango lohloniphako nalonelutsandvo ngoba besisitana ngaloko lebesikhona kukwenta, impela bekuyindzawo lekahle kukhulela nekuhlala kuyo.